بازار سرمایه

حال بورس تهران کمی بهتر شد

شهروند| شاخص کل بورس تهران در پایان معاملات دیروز با ادامه روند صعودی هفته جاری به ۶۶هزار و ۳۱۹ واحد رسید. ارزش بازار هم ۲۹۸هزار میلیارد تومان ثبت شد همچنین معامله‌گران بورس ۳۱۲هزار و ۳۳۱ فقره معامله به ارزش ۹۱هزار میلیارد تومان انجام دادند. نمادهای پربیننده مربوط به شرکت‌های ایران‌خودرو، بانک صادرات ایران، پارس‌خودرو، سرمایه‌گذاری نفت، گاز و پتروشیمی تأمین، بانک ملت، گروه‌مپنا و صنایع آذراب بوده‌اند.

شاخص‌ها

عنوان شاخص	مقدار	تغییر	درصد
کل	۶۶۳۱۹.۲	۴۵.۹	۰.۰۷
۳۰ شرکت بزرگ	۲۹۸۴.۷	۳.۲	۰.۱۱
آزادشناور	۷۵۴۰۹.۲	(۲۱۹.۵)	(۰.۲۹)
بازار اول	۴۸۸۸۰.۲	(۱۳۶.۵)	(۰.۲۸)
بازار دوم	۱۳۰۲۶۱.۹	۱۲۰۸.۹	۰.۹۴
صنعت	۵۵۷۵۵.۷	۱۰۴.۴	۰.۱۹

از تالار چه خبر

• کاهش روزهای مثبت و غیبت حقوقی‌ها| مقایسه داده‌وستدهای بورس در ۹ ماه امسال نسبت به سال گذشته حکایت از افت شدید روزهای مثبت بورس و نشان از کمرنگ شدن حضور حقوقی‌ها در روزهای منفی تالار شیشه‌ای دارد. بازار سرمایه از ابتدای امسال تا پایان آذرماه ۱۸۰ روز معاملاتی داشته که از این تعداد شاخص کل تنها ۸۷ روز را با روند مثبت سپری کرده است. این درحالی است که در مدت مشابه سال گذشته، بازار سهام ۱۸۳ روز معاملاتی در ۹ ماه را با ۱۲۴ روز مثبت بسر برده است.

• دولت اعتقادی به بورس ندارد| جهانپور کریمی کارشناس بازار سرمایه گفت: موضوعات روانی مانند مذاکرات هسته‌ای به علاوه ابهام در صنایع مختلف و از همه مهمتر عدم اعتقاد دولت در مقطع کنونی به بازار سرمایه موجب پایین آمدن حجم و ارزش معاملات در بورس شده است.

• هدف صندوق تثبیت سبز شدن شاخص نیست| محمد هنرمندقالیباف کارشناس بازار سرمایه گفت: صندوق تثبیت بازار سرمایه با هدف حمایت از بازار و ثروت سرمایه‌گذاران در شرایط خاص تصویب شده و نباید این انتظار به اشتباه در فعالان بازار و سهامداران ایجاد شود که هدف مدیریت این صندوق، سبزپوش کردن شاخص‌ها و قیمت‌ها در هر شرایطی و به هر قیمتی است.

• معاملات یک‌هزار و ۹۴۶میلیارد ریالی| ارزش معاملات دیروز بازار فرابورس ایران بالغ بر یک‌هزار و ۹۴۶میلیارد ریال شد. در این روز ۹۳ با معامله ۱۱۱میلیون و ۲۹۰ ورقه بهادار در ۲۰هزار و ۸۰۴ نوبت به کار خود پایان داد و آیفکس با کاهش ۰.۹درصدی روی عدد ۷۴۷ واحد ایستاد.

اتفاق روز

سیاست دولت، ثبات است

مخالفت وزارت نیرو با آب و برق رایگان

علیرضا دایمی معاون وزارت نیرو با تأکید بر این که عرضه رایگان آب و برق برای کم مصرفان که در لایحه رفع موانع تولید مطرح شده به هیچ عنوان مورد تأیید وزارت نیرو نیست، گفت: این مسأله از سوی دولت پیشنهاد نشده است. او با تأکید بر این که سیاست ما نه افزایش قیمت است و نه کاهش آن افزود: عرضه رایگان آب و برق به خانوارهای کم مصرف درست نیست، چرا که برای تأمین آب و برق هزینه می‌شود. وی با تأکید بر این که وزارت نیرو به دنبال افزایش یا کاهش قیمت آب و برق نیست، به احتمال تغییر تعرفه در چارچوب گام سوم هدفمندی یارانه‌ها اشاره کرد و گفت: درواقع ما به سمتی می‌رویم که تخفیف قیمت برای کم‌مصرفان و پرداخت هزینه برای پرمصرفان بیشتر می‌شود، به گونه‌ای که مشترکان کم‌مصرف که در گذشته نیز هزینه کمتری می‌پرداختند، تعرفه پایین‌تری را پرداخت خواهند کرد، اما تعرفه در مقاطع مصرف بالاتر افزایش می‌یابد. ما می‌خواهیم متوسط قیمت همچنان باقی بماند. دائمی با تأکید بر این که رایگان بودن عرضه آب و برق برای مشترکانی که ساختمان‌های خالی و ویلا دارند منطقی نیست و امکان ندارد گفت: عرضه رایگان آب و برق منجر به کاهش درآمد وزارت نیرو می‌شود که به‌طور یقین در خدمت‌رسانی اثرگذار خواهد بود.

چالش اختلاف‌های آماری در گفت‌وگو با مدیرکل آمار اقتصادی بانک مرکزی؛ با مرکز آمار همکاریم، نه رقیب

آدم عاقل و حرفه‌ای آمارسازی نمی‌کند

تعاریف اشتباه ابزار آمارسازی است ◂ دستور و مانعی برای انتشار شفاف آمار نداریم

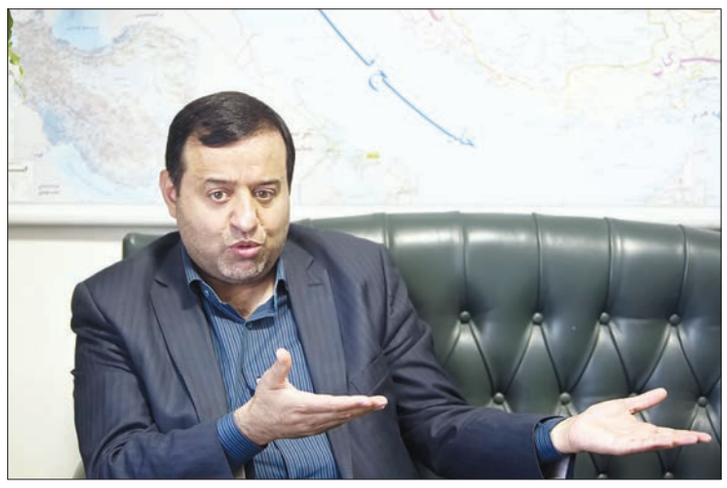
عکس: امیر جدیدی/شهروند

سحر قاسم‌نژاد-گروه اقتصادی شهروند| در دنیای امروز رشد و توسعه در هر زمینه‌ای بدون پیش‌بینی صحیح میسر نیست. اساس پیش‌بینی صحیح هم بر عملکرد کارنامه گذشته و اشراف به شرایط فعلی تکیه دارد. چراغ این راه دشوار هم آمار و ارقامی است که هم گذشته را تحلیل می‌کند هم وضع امروز را. این موضوع در حوزه اقتصاد از اهمیت بیشتری هم برخوردار است. در ایران مرجع رسمی تهیه آمار، مرکز آمار است با این همه پای مولفه‌های اقتصادی که به میان می‌آید بانک مرکزی به شریک این مرکز تبدیل می‌شود. این شراکت که گاهی از آن به رقابت هم یاد می‌شود، در فصل‌های مشترک کاری معمولا ابهام‌آفرین است. به‌خصوص وقتی رقم‌های اعلام شده در گزارش دو مرجع از موضوعی واحد با یکدیگر همخوانی نداشته باشد. همین عدم انطباق هم پرسش‌هایی را به دنبال دارد و البته سردرگمی مخاطبان را. «علیرضا مقتدایی» مدیرکل آمارهای اقتصادی بانک مرکزی متولی تولید آمار در این بانک است. او می‌گوید: مرکز آمار و بانک مرکزی همکار هستند نه رقیب. او انتخاب از میان دو آمار گاه متفاوت را هم برای مخاطبان غیردولتی و عموم مردم برعهده خودشان می‌گذارد و می‌افزاید: تفاوت معناداری در این گزارش‌ها وجود ندارد بنابراین مخاطبان می‌توانند به بازای از دو گزارش توجه کنند. مشروح مصاحبه تفصیلی «شهروند» با «علیرضا مقتدایی» مدیرکل آمار اقتصادی بانک مرکزی را در ادامه می‌خوانید:

جناب مقتدایی! قبل از همه از سابقه تولید آمار در ایران و بانک مرکزی بگویید آن هم با توجه به این که تهیه آمار از سوی این بانک، موازی‌کاری با مرکز آمار ایران توصیف می‌شود.

ایران سابقه یک قرن تولید در حوزه آمار اقتصادی دارد. به عبارت دیگر جزو متقدمین این حوزه به شمار می‌رود. نکته دیگر این که آمار اقتصادی در نظام بانکی در ایران قبل از بانک مرکزی متولد شده یعنی درست از زمانی که بانک ملی ایران به‌عنوان بانکدار مرکزی فعالیت خود را آغاز کرد. این بانک در آن زمان دو وظیفه مهم برعهده داشت به معنای دیگر بانک ملی در یک حوزه موظف به انجام فعالیت بانکداری تجاری بوده و در حوزه سیاست‌گذاری هم نقش بانکدار مرکزی را ایفا می‌کرده است و بر همین اساس در سال ۱۳۰۷ اداره آمار و بررسی‌های اقتصادی بانک ملی هم تأسیس شد. البته انتشار اولین گزارش در مورد شاخص‌ها در سال ۱۳۱۳ انجام شد که با دست، نوشته شده بود. به مرور اولین بررسی بودجه خانوار در سال ۱۳۱۴ صورت گرفت و به سرانجام رسید. یعنی بین خانوارهای کشور هزینه‌ها و درآمدها با جزییات احصا شد. این بدان معناست که فهرست خریدهای خانوار و منابع درآمدی آنها آمارگیری شد. پس از آن اولین شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در بانک ملی تهیه شد. اولین سال پایه شاخص کالاها و خدمات مصرفی نیز در تاریخ آماری ایران ۱۳۱۵ تعیین شد.

در سال ۳۸ اولین تجدیدنظر آماری انجام شد یعنی بهنگام‌سازی ضرایب اهمیت صورت گرفت. گفتنی است که شاخص بهای عمده‌فروشی هم از همان ابتدا تولید شده است. در سال ۴۸ تجدیدنظر دوم در ضرایب اهمیت در سال پایه شاخص انجام شد. بهنگام‌سازی‌های بعدی هم به ترتیب در سال‌های ۵۳، ۶۱، ۶۹، ۷۶، ۸۳ و ۹۰ به ثبت رسید و تجدیدنظر بعدی هم در سال ۹۵ صورت خواهد گرفت.

یعنی با توجه به تغییرات رفتاری خانوار سال پایه تغییر می‌یابد؟

دقیقا. این توضیح در پاسخ به این پرسش عمومی است که چرا بانک مرکزی در تهیه گزارش‌های آماری هزارگاهی سال پایه را تغییر می‌دهد. مردم باید بدانند که با توجه به تغییر رفتار خود آنها و تغییر ضریب اهمیت کالاها و خدمات در بودجه‌بندی آنها بهنگام‌سازی در ضرایب کالا و خدمات صورت می‌گیرد. پس تغییر در سبد خانوار به این معنی است که کالاها و خدمات جدیدی که مورد استفاده قرار می‌گیرد را وارد سبد کنیم و کالاها و خدماتی که از درجه اهمیتشان کاسته شده از سبد خارج کنیم. وقتی می‌بینیم تغییرات سریع‌تر و در بازه‌های زمانی کوتاه‌تر انجام می‌شود و خانوار سریع‌تر سبد خود را تغییر می‌دهد ما هم سرعت بهنگام‌سازی را افزایش می‌دهیم و بازه‌های زمانی برای تجدیدنظر کوتاه‌تر می‌شود و سال پایه در فواصل کوتاه‌تر تغییر می‌یابد تا بتوانیم دقت شاخص را حفظ کنیم. از این گذشته محدوده شهرها هم به سرعت در حال تغییر است و همین باعث می‌شود از نظر پوشش جغرافیایی هم تغییرات اعمال شود.

قطعا تغییرات در فعالیت آمارگیری، تکنیک‌ها و روش‌ها را هم در بر می‌گیرد؟

بله. ما باید تکنیک‌ها و روش‌ها را هم به روز کنیم. تکنیک‌های محاسباتی و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و کالاها در بانک مرکزی براساس استانداردهای بین‌المللی است و از طرف صندوق بین‌المللی پول به کشورها و بانک‌های مرکزی اعلام می‌شود آن هم به این دلیل است که این آمار قابل مقایسه در میان کل کشورها باشند و بتوان به آنها استناد کرد. به این ترتیب وقتی استانداردهای بین‌المللی براساس رفتارهای اقتصادی و اجتماعی خانوار و تولیدات و اتفاقات اقتصادی دنیا تغییر می‌یابد، ما هم باید در سال‌های پایه استانداردهایمان را براساس استانداردهای صندوق بین‌المللی پول به روز کنیم. با این تفاسیر آماری که ما تولید می‌کنیم و پرسشنامه‌ای که امروز پر می‌کنیم، پرسشنامه‌ای نیست که ۸۰سال پیش تهیه‌می‌شد.

• اگر مرکز آمار و بانک مرکزی اختلاف‌نظر داشته باشند، نباید رسانه‌ای شود
• این بانک در تهیه آمار از استانداردهای بین‌المللی فاصله نگرفته است
• افتخار بانک مرکزی این است که در هیچ دوره‌ای هرگز از استانداردهای خود تخطی نکرده است

در خصوص موازی‌کاری فعالیت آماری بانک مرکزی با مرکز آمار هم توضیح بدهید.

در حوزه آمار، ما و مرکز آمار دو همکار بسیار نزدیک هستیم. واقعیت این است که برخی از اطلاعات موردنیاز ما از مرکز آمار تامین می‌شود و برخی نیازهای مرکز آمار هم از بانک مرکزی برآورده خواهد شد. از سوی دیگر، بانک مرکزی عضو شورایعالی آمار است و دبیرخانه این شورا هم مرکز آمار است. این همه بدان معناست که تصور بیرونی در خصوص تقابل مرکز آمار و بانک مرکزی صحت ندارد. ما در کنار هم هستیم چون نظام آماری کشور نظام غیر متمرکزی است. حوزه فعالیت بانک مرکزی هم روشن است. یعنی حوزه فعالیت بانک مرکزی بیشتر آمارهای اقتصادی است. تعریف سازمان‌های بین‌المللی هم از حوزه فعالیت بانک مرکزی چارچوب ارزیابی کیفی داده‌هاست. یعنی در یک چارچوب باید بعضی از آمارها با هم سازگار باشند. این درحالی است که مرکز آمار در دایره وسیعی فعالیت می‌کند؛ از جمله آمار پایه‌ای، تهیه نقشه آماری و سرشماری‌ها. درنهایت این که اگر در مطالبی هم اختلاف‌نظر فنی وجود داشته باشد قرار نیست در رسانه‌ها مطرح شود. چون زمانی اختلافات در رسانه منتشر می‌شود که امکان بحث و تبادل‌نظر طرفین وجود نداشته باشد و نتوان با بحث و بررسی و نگاه کارشناسی اختلافات را حل‌وفصل کرد. درحالی که ما و مرکز آمار به صورت مداوم در ارتباط با یکدیگر و درحال بحث و تبادل‌نظر هستیم. به عبارت دیگر، فعالان حوزه آمار در این نشست‌ها مسائل خود را حل می‌کنند و به نتیجه‌نزدیک به هم می‌رسند.

اما جدا از همکار بودن بانک مرکزی و مرکز آمار واقعیت این است که آمارهای منتشر شده از سوی دو طرف کماکان با یکدیگر متفاوت است. مردم و حتی نهادهای دولتی برای تصمیم‌گیری‌های خود باید به کدام یک از این آمارها استناد کنند؟

در توضیح این موضوع اول نگرش حاکی از اختلاف مرکز آمار و بانک مرکزی را کنار بگذارید. وقتی یک شاخص در سری زمانی طولانی موردنیاز است مرجع مورد استناد آمارهای بانک مرکزی است و باید به این آمار استناد شود. به‌عنوان مثال در قوانین مربوط به تادیه چک یا مهریه، آمار بانک مرکزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برای استفاده از آمار جهانی به آمار بانک مرکزی استنادمی‌شود؟

بله مثلا حوزه آمارهای اقتصادی رابط صندوق بین‌المللی پول با بانک مرکزی است و در سایت آنها هم آمده است. به جز این، آمار اختصاصی بانک جهانی مانند طرح مقایسات بین‌المللی (ICP۲۰۱۱) هم براساس آمار بانک مرکزی منتشر شده است.

مهم‌ترین نرخ از نظر مردم که با عددهای متفاوت اعلام می‌شود، تورم است. دلیل این اختلاف در تعیین سال پایه است؟

در حال حاضر سال پایه مورد محاسبه و تکنیک طبقه‌بندی و منطق یکی است و ارقام ارایه شده به هم نزدیک است. اما سبدهای تعیین شده و نظام جمع‌آوری تفاوت دارد. نحوه پردازش اطلاعات هم احتمالا فرق می‌کند.

وقتی پای تأثیر اتفاقات در تغییر سال پایه پیش کشیده می‌شود مهم‌ترین نکته‌ای که به نظر می‌رسد اجرای هدفمندی یارانه‌هاست. این تحول و جراحی بزرگ چه تغییری در سبد خانوار به وجود آورد؟

این اتفاق بسیار بزرگ و تأثیرگذار بود. در سال ۸۹ سبد خانوار را کاملا تغییر داد که قابل مقایسه با قبل نبود. به همین دلیل ضروری به نظر می‌رسید سبدی جدید براساس شرایط نو، تعریف شود. از جمله این تحولات هم مقرری بود که خانوارها هر ماه از دولت به‌عنوان یارانه نقدی دریافت می‌کردند. با توجه به همین مقرری هم واضح بود که خانوار سلیقه خود را تغییر می‌دهد. از سوی دیگر، نحوه هزینه برای حامل‌های انرژی هم تغییر داشت. به همین دلیل هم تأکید می‌کنم که سال پایه را بانک مرکزی تغییر نمی‌دهد بلکه این مردم هستند که با تغییر در رفتارهای خود چنین ضرورتی را ایجاب می‌کنند. این تغییر هم فقط در شاخص‌های قیمت نیست. در بررسی آمار فعالیت‌های ساختمانی همچنین تغییری اعمال می‌شود چون به‌عنوان مثال حتی مصالح ساختمانی مورد استفاده هم به مرور تغییر می‌کند در تولید هم به همین ترتیب است. توجه داشته باشید که بانک مرکزی فقط شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی را تولید نمی‌کند در حوزه صنعت، ساختمان، بانکداری، حمل‌ونقل، بهداشت، هتلداری، صادرات و واردات، شاخص بهای تولید، بودجه خانوار و نظرسنجی‌های اقتصادی هم آمارهای اقتصادی تهیه می‌شود. به‌هرحال فرآیند تغییر سال پایه بسیار پیچیده‌است.

در هشت سال گذشته آمارهای منتشر شده یا دست کم اعلام شده با انتقادهای فراوان مواجه بودند و باور و اعتماد عمومی به آمار به شدت کاهش یافته است. بسیاری از مردم معتقدند برای چندسال متوالی به جای انتشار آمار با اعداد بازی شد. حتی شخص دبیرکل بانک مرکزی هم بر انتشار برخی آمار نامطمئن تأکید کرده است.

اولا از رئیس کل بانک مرکزی تشکر می‌کنم چون با حساسیت شدید به مقوله شفافیت و صحت آمار، ورود کرد و با توجه به بررسی‌های انجام شده تأیید کرد که بانک مرکزی در تهیه آمار از استانداردهای بین‌المللی فاصله نگرفته است. ضمن این که با وسواس تمام نسبت به انجام کار دقیق و بهنگام آمار بانک مرکزی تأکید شد. افتخار بانک مرکزی این است که در هیچ دوره‌ای هرگز از استانداردهای خود تخطی نکرده و همیشه پایبند این موازین بوده و حرفه‌ای عمل کرده است. مسئولان گذشته هم هیچ‌گاه توصیه‌ای یا دستوری در زمینه تخطی از استانداردها صادر نکرده‌اند و همواره صحت و درستی مدنظر بوده است. البته شاید در مواردی نباید آماری منتشر می‌شده یا بنا به دلایلی خواسته شده باشد که آماری منتشر نشود. این اتفاقی است که در بسیاری از موارد در همه دنیا رخ می‌دهد. اما هرگز بانک مرکزی تحت فشار قرار نگرفته که آمار خود را تغییر دهد و از استانداردها تخطی کند. از سوی دیگر، صندوق بین‌المللی پول بازدیدهای دوره‌ای را از بانک مرکزی انجام می‌دهد تا بر آمار منتشر شده و میزان پایبندی به استانداردها نظارت کند. بنابراین هیچ زمانی در آمار این بانک دستکاری صورت نگرفته است و آمار با استانداردهای بین‌المللی تهیه شده است. نمی‌توانم نسبت به سازمان‌ها اظهارنظر کنم. اما به دلیل فعالیت خودم در بانک مرکزی می‌توانم این اطمینان را بدهم که تخلف و تخطی در بانک مرکزی در حوزه تولید آمار صورت نگرفته است. رئیس کل بانک مرکزی نیز دستور داده است که حتی بدون ملاحظه و تأیید وی انتشار آمار در تاریخ مقرر و بدون اتلاف وقت صورت گیرد. به این ترتیب هیچ مانعی در برابر انتشار شفاف آمار وجود ندارد و امروز شفاف‌ترین دوره آماری را داریم.

با وجود این هماهنگی‌ها یکی از موارد تناقض بین آمار رسمی ایران و آمار بین‌المللی نرخ رشد صنعت بود. این تفاوت از کجا ناشی شد؟

آمار منتشر شده از طرف صندوق بین‌المللی پول براساس مدل‌سازی بود. اگر ما آماری را دیر اعلام کنیم یا ارایه نکنیم مراجع بین‌المللی آن آمار را براساس یکسری از شواهد و با استفاده از مدل‌های آماری محاسبه و منتشر می‌کنند. مبنا هم براساس ارقام سری زمانی در گذشته شکل می‌گیرد و زمانی که ما رکود پشت سر هم را در سال‌های ۹۱ و ۹۲ داشته‌ایم مدل‌های سری زمانی براساس روند ماه‌های گذشته پیش‌بینی می‌کنند. ولی پس از آن که ارقام احصا می‌شود آن را اصلاح خواهند کرد. همان گونه که می‌بینید پس از اعلام آمار توسط بانک مرکزی آنها هم در پیش‌بینی‌های خود تجدیدنظر کردند.

در برنامه آتی خود شاخص‌های جدیدی مانند فلاکت را هم تعریف خواهید کرد؟

شاخص‌هایی از این دست ترکیبی هستند و شاخص‌هایی به حساب نمی‌آیند که در حوزه آمارهای رسمی کاربرد داشته باشند. به عبارت دیگر، شاخص‌های ترکیبی، توسط محققان و از تلفیق چند شاخص اصلی حاصل می‌شود. به‌عنوان مثال نرخ بیکاری و تورم را جمع می‌کنند و نامش را شاخص فلاکت می‌گذارند. این بدان معناست که با شاخص‌های اقتصادی می‌توان هزاران نوع شاخص جدید تعریف کرد که با شاخص‌های پایه تفاوت دارد. برای مقایسه‌های بین‌المللی تنها شاخص پایه از جمله نرخ تورم و رشد اقتصادی و بیکاری، کاربرد دارد نه شاخص‌های ترکیبی.

از آمار و شاخص‌های پایه‌ای می‌توان مفاهیم و تحولات اقتصادی را رصد و بررسی کرد. به نظر شما که به آمار مستقیما دسترسی دارید آیا واقعا سفره خانوار ایرانی و محتویات سبد آن در سال‌های اخیر تحلیل رفته‌است؟

هر جایی که تورم قابل ملاحظه است و دستمزدها به اندازه تورم افزایش نمی‌یابد چاره‌ای برای خانواده‌ها نمی‌ماند جز تحلیل سفره و تغییر در ترکیب سبدشان برای تأمین حداقل‌ها. یعنی لاجرم از سهم بقیه مایحتاج کم می‌کند تا بتواند هزینه‌های خوراک و مسکن را به‌عنوان نیازهای حداقلی تأمین کند. در ایران هم با توجه به رشد نرخ تورم سبد خانوار تغییراتی کرد. همه اینها هم به این معناست که باید سبد خانوار ایرانی حتما بهنگام شود.

می‌گویند اول دروغ داریم بعد دروغ شاخدار بعد آمار. با این دیدگاه نسبت به احتمال دستکاری آمار موافق هستید؟

باید فرهنگ و سواد آماری را ارتقا بدهیم. اتفاقا آمار نه تنها دروغ شاخدار نیست بلکه نهایت درستی و راستی است. یعنی از آمار درست‌تر وجود ندارد.

البته به شرطی که آمارسازی صورت نگیرد.

واقعیت این است که امکان آمارسازی دست‌کم در سری زمانی وجود ندارد یعنی برای یک دوره زمانی طولانی نمی‌توان آمار را دستکاری کرد. از نظر من، آدم عاقل و حرفه‌ای آمارسازی نمی‌کند. در توضیح باید گفت در شاخص‌ها و آمارهایی که در سری‌های زمانی تهیه و انتشار می‌یابد؛ یک سلسله آماری تولید می‌شود. در این میان یکی از شاخصه‌هایی که مورد محاسبه قرار می‌گیرد درصد تغییر است. یعنی رشد رقم فعلی نسبت به دوره قبلی البته به درصد. با این تفاسیر اگر در صورت کسر عددی بزرگ‌تر از رقم واقعی قرار دهید درصد حاصل بزرگ‌تر از میزان واقعی خواهد شد اما باید در نظر گرفت که در دوره بعد همین عدد اولیه بزرگ شده به مخرج کسر منتقل می‌شود و این‌بار نتیجه عکس از خود نشان می‌دهد. اما آمارسازها به جای دستکاری ارقام، از تعاریف اشتباه استفاده می‌کنند به‌عنوان مثال وقتی واحد اندازه‌گیری فرش مترمربع است حجم فرش را به مترمکعب محاسبه می‌کنند اما سوال این جاست که آیا این اندازه‌گیری صحیح است؟ همه می‌دانند که هر چه حجم فرش کمتر باشد نوع مرغوبتری به شمار می‌رود چون بافت ریزتر و ظریف‌تری دارد با این همه آمارساز وقتی منافعش ایجاب می‌کند به جای مساحت، حجم را محاسبه می‌کند و از افزایش حجم آن ابراز رضایت می‌کند در این موارد آمار اشتباه نکرده بلکه فرد بهره‌بردار دچار اشتباه شده یا دیگران را به اشتباه می‌اندازد. نتیجه این که واحدهای اندازه‌گیری آمار باید درست مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین نکته اینجاست که مخاطب باید بداند کسی که آماری را اعلام می‌کند از چه ادبیاتی برای بیان آن استفاده می‌کند چون ممکن است این ادبیات اشتباه باشد نه آمار. من به‌عنوان کسی که سال‌هاست در حوزه آمار کار می‌کنم اعتقاد دارم آماری که در بانک مرکزی تولید می‌شود براساس استاندارد و صحیح است.

• هدفمندی یارانه‌ها سلیقه مصرفی مردم را تغییر داد
• مردم سال پایه آماری را تغییر می‌دهند
• در حال حاضر بهترین دوره از نظر شفافیت آماری است
• آمار، دروغ شاخدار نیست
• امکان آمارسازی دست‌کم در سری زمانی وجود ندارد

واقعیت این است که در ایران از داده‌ها و نتایج آماری استفاده چندانی نمی‌شود. حتی در بازار پرریسک سرمایه باز هم بسیاری از سرمایه‌گذاران روی موج شایعات حرکت می‌کنند نه واقعیت‌های اقتصادی. این رفتار را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این موضوع را باید به دو بخش تقسیم کرد؛ اول فرهنگ آماری و دوم سواد آماری. فرهنگ آماری مربوط به فرهنگ جامعه است و سواد آماری جنبه دیگر آن در بین مردم همین جامعه است. فرهنگ آماری باید اعتماد عمومی به آمار را جلب کند تفاوتی هم ندارد که این آمار از طریق کدام یک از مراجع رسمی تولید می‌شود. از سوی دیگر نباید با استفاده مکرر از کلماتی چون دستکاری شده و غیرقابل اعتماد مردم را ناامید و مایوس کنیم چون درنهایت به ایجاد جو بی‌اعتمادی منجر می‌شود و نتیجه‌ای ندارد جز این که هموطنان از یک سرمایه اجتماعی که زحمت و هزینه زیاد برایش صرف شده محروم بمانند چنانچه فرهنگ آماری ارتقا یابد، نیاز به آمار جایگاه واقعی خود را پیدا کند، سطح سواد آماری در سطح مطلوب قرار گیرد آحاد جامعه از آن استفاده مطلوب خواهند کرد و رشد پایدار و توسعه اتفاق خواهد افتاد. سواد آماری یعنی وقتی از آماری استفاده می‌کنم تعاریف و مفاهیم آن را بدانیم و درست بهره ببریم. یعنی وقتی می‌گوییم تورم، تعریف آن را دقیقا بدانم چون در این صورت انتظارات از این عدد در اندازه و حدود همان شاخص خواهد شد به این ترتیب انتظار نخواهیم داشت که همه مشکلات عالم با کاهش نرخ تورم حل شود. این آمار، اطلاعاتی هستند که وقتی فردی می‌خواهد فعالیت اقتصادی را آغاز کند یا به‌عنوان مثال وارد کسب و کار شود باید با آنها آشنا باشد و گروهی از اطلاعات را به‌صورت منسجم در کنار هم قرار دهد و از آنها نتیجه مطلوب را کسب کند. در اقتصاد مقاومتی بر آمار و اطلاعات صحیح تأکید شده است. به‌هرحال نگاه جامعه به آمار باید تغییر یابد.

در نهایت این که امیدی در کشور از نظر بهبود شاخص‌های اقتصادی به وجود آمده، این امیدواری را آمارهای اقتصادی تأیید می‌کند؟

اول بگویم که درحال حاضر بهترین دوره از نظر شفافیت آماری است. به‌طور پیوسته در هفته و ماه و فصل‌ها آمار به هنگام تولید و منتشر می‌شود. شخص رئیس کل بانک مرکزی اصرار بر شفافیت دارند. به همین دلیل آمار به سرعت و بدون محدودیت منتشر می‌شود. از نظر اقتصادی هم به نظر من، افق پیش‌رو امیدوارکننده است هم از نظر اقتصادی و هم سیاسی. در مجموع افق پیش‌رو روشن است. البته باید تأکید کنم تورم ۱۷/۲درصدی به معنی ارزانی نیست ما به سمت تورم یک رقمی درحال حرکت هستیم اما در هر حال نشانه‌های امید و توسعه و رشد نمایان شده‌است.

نرخ‌نامه

بازار سکه و طلا

نوع	قیمت	تغییر
سکه طرح قدیم	۱۰۲۰۰۰۰	▲
سکه طرح جدید	۱۰۲۶۰۰۰	▲
نیم سکه	۵۱۳۰۰۰	▲
ربع سکه	۲۷۱۰۰۰	▼
سکه یک گرمی	۱۷۳۰۰۰	▼
هر گرم طلای ۱۸ عیار	۱۰۴۳۹۰	▲

بازار ارز

نوع ارز	بازار آزاد	تغییر	مبادلاتی	تغییر
دلار آمریکا	۳۴۶۲	▲	۲۷۳۸	–
یورو	۴۰۷۱	▲	۳۱۶۷	–
پوند انگلیس	۵۲۸۳	▲	۴۱۵۱	–
درهم امارات	۹۴۴	▲	۷۴۵	–

بازار جهانی

نوع	قیمت (دلار)	تغییر
هر اونس طلا	۱۲۸۱/۳۰	–
نقره	۱۷/۷۸	–
هر بشکه نفت اوپک	۴۳/۱۴	–
هر بشکه نفت برنت	۴۸/۶۹	–

نرخ برابری ارزها

	تغییر
یورو به دلار ۱/۱۵۶۱	–
پوند به دلار ۱/۵۱۴۵	–
دلار به درهم ۳/۶۷۳۲	–

اقتصاد جهان

• ایران در تورم بین ۶۴ کشور چهارم شد: بانک جهانی متوسط نرخ تورم جهان در نوامبر ۲۰۱۴ را ۲.۸درصد اعلام کرد. تورم کشورهای توسعه‌یافته در این ماه ۰.۴درصد و کشورهای درحال توسعه ۷.۷درصد بوده است. این نهاد بین‌المللی نرخ تورم ایران در نوامبر ۲۰۱۴ را بالغ بر ۲۰.۴درصد برآورد کرده که نسبت به رقم ۲۳.۱درصدی ماه قبل کاهش داشته است. (بانک جهانی)

• کمترین رشد اقتصادی چین در ۲۴سال گذشته: رشد اقتصادی چین در سال گذشته میلادی معادل ۷.۳درصد ارزیابی شد که در ۲۴سال گذشته بی‌سابقه بوده است. کارشناسان اقتصادی رشد اقتصادی چین در سال گذشته میلادی را معادل ۷.۳درصد ارزیابی کردند که این رقم پایین‌ترین میزان رشد اقتصادی این کشور از سال ۱۹۹۰ تاکنون بوده است. رشد اقتصادی این کشور آسیایی در سال ۱۹۹۰، ۳.۸درصد بوده است. (رویترز)

• نفت ۴۰ دلاری عامل کاهش درآمد مردم روسیه: الکسی کوردین، وزیر سابق اقتصاد روسیه اعلام کرد، در صورت تثبیت قیمت جهانی نفت در محدوده ۴۰ دلار، مردم این کشور در سال جاری ۳ تا ۵درصد از درآمد خود را از دست خواهند داد. این اقتصاددان روس اعلام کرد در صورت ادامه این روند برای ۲ تا ۳سال آینده، مردم روسیه کاهش ۱۰درصدی درآمد خود را تجربه خواهند کرد. (ایتارتاس)

• افزایش ارزش بورس‌های خلیج‌فارس: بهای سهام شرکت‌های مختلف در بورس ابوظبی به بیشترین بهای خود طی ۳ هفته اخیر رسیده است. شاخص ADX با ۱.۹درصد افزایش به ۴۵۶۷.۴۷ واحد رسید که بیشترین افزایش از ۲۹ دسامبر ۲۰۱۴ تاکنون است. شاخص DFM دوبی نیز با ۱.۶درصد افزایش به بیشترین میزان طی ۳ هفته اخیر رسید. (بلومبرگ).

رخداد

دستوری برای انحلال هیچ بانکی نداریم

محمدرضا پورابراهیمی عضو ناظر مجلس در شورای پول و اعتبار گفت: انحلال بانک‌ها در نهایت بر عهده شورای پول و اعتبار است. او با اشاره به برخی اخبار در مورد انحلال یکی از موسسات اعتباری تصریح کرد: در مورد انحلال بانک‌ها و موسسات اعتباری دو روش وجود دارد؛ یکی این که تخلفات توسط بانک مرکزی و در قالب جلسات شورای پول و اعتبار کشف و مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت لزوم تصمیم در مورد انحلال آن اتخاذ می‌شود و یکی این که مراجع دیگر پس از بررسی به مرجع صدور مجوز یعنی بانک مرکزی برای انحلال بانک‌ها رجوع می‌کنند اما در هر صورت شورای پول و اعتبار است که مسئولیت لغو مجوز بانک‌ها را دارد. به گفته وی، این امکان وجود دارد که توسط ستاد مبارزه با فساد اقتصادی گزارش‌ها به‌طور مستقیم در اختیار قوه قضائیه قرار گیرد و پس از بررسی در این بخش برای اجرای حکم نهایی یعنی انحلال موسسات مالی مرجع صادرکننده مجوز باید اقدام کند. وی افزود: شورای پول و اعتبار از طریق بانک مرکزی تدابیر ویژه‌ای را برای اتخاذ نظارت بر عملکرد بانک‌ها در سطح مدیریت کلان و عملکرد اجرایی دارد که بانک مرکزی ملزم به اجرای آن است و در صورت لزوم نیز موضوع انحلال مورد بررسی قرار می‌گیرد.